

GÜNCEL ÜREME ENDOKRİNOLOJİSİ, CERRAHİSİ VE İNFERTİLİTE KİTABI III

Editör

Prof. Dr. Erol TAVMERGEN

Yardımcı Editör

Uzm. Dr. Ferruh ACET

Hipokrat
Yayıncılık

© 2022 GÜNCEL ÜREME ENDOKRİNOLOJİSİ, CERRAHİSİ VE İNFERTİLİTE KİTABI III

ISBN: 978-625-7399-78-4

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editör

Prof. Dr. Erol TAVMERGEN

Yardımcı Editör

Uzm. Dr. Ferruh ACET

Üreme Tıbbı ve Cerrahisi Yönetim Kurulu - Yayın kurulu

Prof. Dr. Recai PABUÇCU (Yönetim Kurulu Başkanı)

Prof. Dr. Murat SÖNMEZER (Yönetim Kurulu 2.Başkanı)

Prof. Dr. Hüseyin GÖRKEMLİ (Genel Sekreter)

Prof. Dr. Yılmaz ŞAHİN (Sayman)

Prof. Dr. Turan ÇETİN

Prof. Dr. Cem DEMİREL

Prof. Dr. Cem FIÇICIOĞLU

Prof. Dr. Bülent GÜLEKLİ

Prof. Dr. Timur GÜRGAN

Doç. Dr. Tayfun KUTLU

Prof. Dr. Erol TAVMERGEN

(isimler soyadı sıralamasına göre yapılmıştır)

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Değerli Meslektaşlarımız;

2008'de kurulan, ana ilkeleri şeffaflık, bilime saygı, paylaşım ve katılımcılık olan Üreme Tıbbı ve Cerrahisi Derneği'miz bugüne kadar sekiz büyük kongre, onlarca sempozyum, yüzden fazla kurs, bir çok Webinar ve bölgesel toplantılarımızla Kadın Hastalıkları ve Doğum uzmanı meslektaşlarımızın uzmanlık sonrası eğitimine katkıda bulunmaya çalışmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1954 yılında kurulan Reprodüktif Endokrinoloji ve İnfertilite yan dalı, derneğimizin ve diğer ilgili derneklerin de Sağlık Bakanlığı'mıza defalarca müracaatlarımız olmasına rağmen yan dal olarak kabul edilmemiştir. Derneğimiz bu eksikliği uzmanlık sonrasında yaptığı kongreler, sempozyumlar, kurslar, Webinarlar, çıkarmış olduğu kılavuzlar ve kitaplarla kapatmaya çalışmaktadır.

Ayrıca, Üreme Tıbbı ve Cerrahisi Derneği ile Üreme Tıbbı Cerrahi Eğitim, Araştırma ve Uygulama Vakfı olarak ülkemize ilk defa GESEA Programı ile ESHRE/ESGE'nin Avrupa Board'lu sertifika programını getirdik. Bu kongremizle birlikte 100 meslektaşımız Level-1 Teorik ve Pratik aşamalarını geçmiş olacak, ilgili linkteki görsel sınavı da geçmeleri halinde Level-1 Sertifikası'nı almaya hak kazanacaklardır. Bu sınav daha önce Belçika'da yapılmakta iken, ESHRE/ESGE bu hakkı ülkemizde ilk defa derneğimize ve vakfımıza vermiştir.

2017 yılından beri yayın hayatında olan TJRMS Dergisi, ULAKBİM'e girmiş olup ülkemizde şu anda Jinekolojik Endokrinoloji ve İnfertilite Dalı'nda çıkarılan tek dergi olarak hizmetinize sunulmuştur, siz meslektaşlarımızın araştırma ve inceleme çalışmaları ile şartlar oluştuğunda PubMed'e girecektir.

İlk basımını 2011'de, ikincisini ise 2017'de yayınladığımız Üreme Endokrinolojisi Teknikleri ve Cerrahisi Ders Kitapları'mız kongrelerimizde dağıtılmış ve ilgili kütüphanelerimize gönderilmişti, siz meslektaşlarımızdan gelen ve beklediğimizden çok daha fazla ilgi ve güncel yeni kitap isteği olması sonucunda yeni yönetim kurulumuz bu yıl gerçekleştireceğimiz IX. Üreme Tıbbı ve Cerrahisi Kongresi'ne yetişmek üzere üçüncü kitabımızı hazırlama kararı almış ve bu görevi önceki başkanlarımızdan yönetim kurulu üyemiz Prof. Dr. Erol Tavmergen'e vermiştir.

Sayın Prof. Dr. Erol Tavmergen, bir yılı aşkın süredir kendisine yardım eden Dr. Öğr. Üyesi Ferruh Acet ile birlikte çok güncel, kendi alanlarında her biri otör olan meslektaşlarımızla Üreme Tıbbı ve Cerrahisi'nin neredeyse tüm konularını içeren ve içeriğindeki bilgilerin sizlere uzun süre yeteceği, muhteşem bir baskıyla zevkle okuyabileceğiniz bir kitap hazırladı. Kendilerine, şahsım ve yönetim kurulu adına teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca kitabımızın basımına çok büyük desteği olan ITF İlaç Grubu yetkilisi Sn. Billur Kahyaoğlu'na, MERCK Serono Türkiye'ye, IBSA Türkiye'ye ve kitabın basımını büyük fedakarlıklar ve ihtimamla hazırlayan Hipokrat Yayınevi ve Ali Çelik, grafik tasarımıdan Hüseyin Çağlıkasap'a teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

Kitabımızın tüm meslektaşlarımıza faydalı olmasını dilerim.

Prof. Dr. Recai PABUÇCU

Üreme Tıbbı ve Cerrahisi Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı

Önsöz

V

Çok Değerli Meslektaşlarım,

Bundan 37 yıl önce Ege Üniversitesi'nde Prof.Dr.Refik Çapanoğlu Hocamızın fikri öncülüğünde ve görevlendirmesi sayesinde deneysel İVF laboratuvarını kurarak başladığımız çalışmalar, 1988'de Ülkemizin ilk ÜYTE Merkezinin kuruluşuna vesile olarak, 18 Nisan 1989'da da ülkemizin ilk İVF bebeğinin doğumu ile sonuçlanmıştı. Bu tarihlerde konunun gelişmesi için verilen çabalar, bilgiye ulaşmanın zorlukları, kullanılan cihaz, ekipman ve embriyoloji laboratuvarı için gereken sarf malzemelerinin temininde karşılaştığımız zorluklarımızı, bugünkü olanaklar, teknolojik gelişmeler, bilginin ne kadar hızla çoğaldığı ve hatta değiştiğini gördüğümüzde, 3-4 dekatta nereden nereye doğru geldiğimizi biraz da şaşkınlıkla izlemekteyiz.

Bilginin bu hızda gelişmesi, yeni teknoloji, teknik ve yaklaşımların devreye girmesi, Üreme Endokrinolojisi ve Cerrahisi disiplininin ülkemizdeki ders kitabı olan, Üreme Endokrinolojisi, Teknikleri ve Cerrahisi kitabımızın tamamı ile yenilenmesini ve güncelleştirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Yenilenen içeriği ile kitabımızın 4. Baskısını 9. Üreme Tıbbı ve Cerrahisi Kongresi'nde sizlere takdim etmekten dolayı Yönetim Kurulu Üyelerimiz adına da çok mutlu ve gururlu olduğumu ifade etmek isterim. Üreme Endokrinolojisi ve Cerrahisi konularında önemli bir referans ve ders kitabı niteliğindeki kitabımızın oluşturulması, olgunlaştırılması ve hayata geçirilmesi için bir yılı aşkın süre çalışıldı. Kitabın yazılmasında, ülkemizin değişik bölgelerinden, konuya uzun zamandır gönül, emek vermiş ülkemiz bilim insanlarının, birikim ve katkılarına müteşekkir olduğumu bilhassa ifade etmek isterim. Bu hocalarımızın değerli bilgi birikimleri ve katkıları olmasa idi, kitabı bu genişlikte ve güncel bilgi doluluğunda sizlere sunmamızın mümkün olamayacağı aşikardır.

Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanlık Dalında, Üreme Tıbbı yan dalı, dünya ülkelerinde ilk kabul edilmiş yan dallardan birisidir. Konu ile ilgili 10 yılı aşkın süredir sürdürdüğümüz, tekrarlayan ve ısrarlı çabalarımıza rağmen, üreme endokrinolojisi ve cerrahisi, ülkemizde hala kabul ettiremediğimiz bir yan dal olmuştur. Konu ile ilgili gelişmeleri ÜTCD olarak ısrarla ve devamlı takip ettiğimizi bilmenizi isteriz. Üreme Endokrinolojisi ve Cerrahisi yan dal müfredatı kabul edilene kadar da, ÜTCD üzerine düşen her türlü eğitim faaliyetini güncel kılavuzlar doğrultusunda siz meslektaşlarımıza sunmaya devam edecektir.

Kitabımızın 3. Baskısının hayat bulmasında değerli bilimsel katkıları ile başrolde bulunan yazarlarımıza, kitabın basımına finansal destek veren İTF İlaç A.Ş. Pazarlama ve İş Geliştirme Müdürü Billur Kahyaoğlu hanımefendiye, MERCK İlaç ve Kimya A.Ş. Genel Müdürü Şehram Zayer beyefendiye, Fertilité İş Birim Direktörü Esra Olgun hanımefendi ile Satış ve Pazarlama Müdürü Süleyman Bozoğlu beyefendiye, IBSA İlaç A.Ş. Genel Müdürü Ercan Diktaş ile Satış ve Pazarlama Müdürü Mustafa Bayar beyefendilere, kitabın oluşturulması ve basımı sırasında çok yakın ilgileri ve titiz çalışmaları ile, bizlere destek veren Hipokrat Kitabevi sahibi Ali Çelik ve grafik tasarım sorumlusu Hüseyin Çağlıkasap beyefendilere, ÜTCD Yönetim Kurulu Başkanımız Prof. Dr. Recai Pabuççu ile tüm yönetim kurulu üyelerimize, Üreme Tıbbı, Cerrahi Eğitim, Araştırma ve Uygulama Vakfımızın Başkanı Prof. Dr. Timur Gürgeç ve son olarak editör yardımcılığı görevini üstlenerek bana çok destek veren değerli meslektaşım, Öğr. Görevlisi Uzm. Dr. Ferruh Acet'e çok teşekkür ederim.

Kitabımızın konuya ilgi duyan tüm meslektaşlarımıza ve konuya gönül vermiş tüm paydaşlarımıza yararlı olmasını diler, saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Erol TAVMERGEN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi ÜYTEM Merkezi

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı

Yazarlar

vii

Editör

Erol TAVMERGEN, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir
Ege Üniversitesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi, İzmir

Yardımcı Editör

Feruh ACET, Öğretim Görevlisi Uzm. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir
Ege Üniversitesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi, İzmir

Yazarlar

Ahmet DEMİR, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tüp Bebek Ünitesi, İzmir

Ahmet Hakan HALILOĞLU, Prof. Dr.

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji AD, Ankara

Alev HONAZ, Embriyolog

Özel Tavmergen IVF Clinic İnfertilite ve Tüp Bebek Merkezi, İzmir

Alperen AKSAN, Op. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Etilik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

Arif Can ÖZSİPAHİ, Dr.

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Antalya

Aslı AKDÖNER, Uzm. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir

Ayşen DURMAZ GÜVEN (PhD)

Ege Üniversitesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi, İzmir

Barış ALTAY, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Üroloji AD, İzmir

Barış MÜLAYİM, Prof. Dr.

Özel Klinik, Antalya

Başar TEKİN, Prof. Dr.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Üreme Sağlığı Merkezi Eskişehir

Batuhan ASLAN, Dr

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Belgin DEVRANOĞLU, Doç.Dr.

Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi ÜYTE Merkezi, İstanbul

Berçem OĞUZ, Araş. Gör. Dr.

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Berna DİLBAZ, Prof. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Etilik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi, Ankara

Betül Pelin YAŞAR, Biyolog/Embriyolog

Ege Üniversitesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi, İzmir

Betül UĞUZ, Embriyolog

Özel Tavmergen Ivf Clinic İnfertilite ve Tüp Bebek Merkezi, İzmir

Burcu ARTUNÇ ÜLKÜMEN, Prof. Dr.

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Manisa

Burcu KARA, Biolog

Memorial Şişli Hastanesi IVF ve
Üreme Genetiği Merkezi, İstanbul

Bülent GÜLEKLİ, Prof. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir

Cem FIÇICIOĞLU, Prof. Dr.

Acıbadem Sağlık Grubu, Kozyatağı Hastanesi
Tüp Bebek Merkezi, İstanbul

Ceyda KARADAĞ, Op. Dr.

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Jinekolojik Onkoloji BD, Antalya

Cihan ÇETİN, Doç. Dr.

Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul

Çağdaş ŞAHİN, Doç. Dr.

Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İZMİR

Çağlar ÇETİN, Op. Dr.

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul

Duygu Alime ALMALI, Uzm. Dr.

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD., Gaziantep

Duygu DAYANIR

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Histoloji Embriyoloji AD, Ankara

Duygu UÇAR KARTAL, Araş. Gör. Dr.

Celal Bayar Üniversitesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Manisa

Ebru ÖZTÜRK, Prof. Dr.

Üsküdar Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul
Özel Bahçeci Sağlık Grubu, İstanbul

Ebru Saynur HATIRNAZ, Dr.

Klinik Embriyolog, Samsun

Eda AÇIKGÖZ, Dr. Öğr. Üyesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji AD, Van

Ege Nazan TAVMERGEN GÖKER, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir
Ege Üniversitesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi, İzmir

Elif Ceren TUTKUN KILINÇ, Dr.

Sanko Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Gaziantep

Elif GELENLİ DOLANBAY, Dr. Öğr. Üyesi

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji AD, İstanbul

Elif Güler ERGİN, Dr.

Özel EUROFERTİL Tüp Bebek Merkezi
Laboratuvar Direktörü, Bursa

Emin KAYMAK, Dr. Öğr. Üyesi

Bozok Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji AD, Yozgat

Emre G. PABUÇCU, Doç. Dr.

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Engin ORAL, Prof. Dr.

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın
Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı, İstanbul

Enver Kerem DİRİCAN, Doç. Dr.

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, ÜYTE Merkezi, Antalya

Erdem AKBAY, Prof. Dr.

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi
Üroloji AD. Mersin

Erkan ALATAŞ, Prof. Dr.

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve
Doğum AD ve PAÜ Tüp Bebek Merkezi, Denizli

Erkut ATTAR, Prof. Dr.

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul

Erol TAVMERGEN, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir
Ege Üniversitesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi, İzmir

Esmâ Cansu ÇEVİK, Op. Dr.

Medipol Uluslararası Tıp Fakültesi Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul

Evrîm ÜNSAL, Doç. Dr.

Yüksek İhtisas Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbî Genetik AD, Ankara

Eylül ÖZKIVANÇ, Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir

Fatih DURMUŞOĞLU, Prof. Dr.

Medipol Uluslararası Tıp Fakültesi Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul

Ferruh ACET, Öğretim Görevlisi Uzm. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir
Ege Üniversitesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi, İzmir

G. Serdar GÜNALP, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Gamze Sinem ÇAĞLAR, Prof. Dr.

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Gülin Feykan YEĞİN, Doç. Dr.

Ankara Şehir Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Ankara

Gülnaz ŞAHİN, Doç. Dr.

Ege Üniversitesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi, İzmir

Gülperi ÖKTEM, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji AD, İzmir Ege Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kök Hücre AD, İzmir

Halil RUSO, Embriyolog

Özel Gürkan Clinic Tüp Bebek Merkezi
Embriyoloji Laboratuvarı, Ankara
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Histoloji Embriyoloji AD, Ankara

Hasan ENERĞİN, Dr. Öğr. Üyesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD. Konya

Hikmet Tunç TİMUR, Op. Dr.

Urla Devlet Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İzmir

Hüseyin GÖRKEMLİ, Prof. Dr.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD. Konya

İlgın TÜRKÇÜOĞLU, Prof. Dr.

Sanko Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Gaziantep

İbrahim ÜRÜNSAK, Prof. Dr.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD. Adana

İsmet HORTU, Doç. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir

Jule Eriç HORASANLI, Dr. Öğr. Üyesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Konya

Kaan AYDOS, Prof. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi
Üroloji AD. Ankara

Kadriye ERDOĞAN, Op. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Etlik Zübeyde Hanım Kadın
Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

Kasım Emre ERGÜN, Op. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Üroloji AD, İzmir

Kemal ÖZGÜR, Doç. Dr.

Özel Antalya IVF Merkezi, Antalya

Koray Görkem SAÇINTI, Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Kübra BOYNUKALIN, Doç. Dr.

Özel Bahçeci Sağlık Grubu, İstanbul

L. Cem DEMİREL, Prof. Dr.

Ataşehir Acıbadem Hastanesi IVF Bölümü, İstanbul

Lale KARAKOÇ SÖKMENSÜER, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji AD ve Kadın Hastalıkları ve
Doğum AD, Tüp Bebek Ünitesi, Ankara

Levent M. ŞENTÜRK, Prof. Dr.

Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı Emekli Öğretim Üyesi
(İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Kadın Hastalıkları ve
Doğum AD, Üreme Endokrinoloji BD), İstanbul

M. Cihat ÜNLÜ, Prof. Dr.

Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul

M. Funda Cevher AKDULUM, Dr. Öğr. Üyesi

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

M. Turan ÇETİN, Prof. Dr.

Özel Prof. Dr. M. Turan Çetin Tüp Bebek Merkezi, Adana

Mehmet Ali TÜFEKÇİ, Biyolog

Memorial Şişli Hastanesi IVF ve
Üreme Genetiği Merkezi, İstanbul

Mehmet Buğrahan DÜZ, Doç. Dr.

Memorial Şişli Hastanesi IVF ve
Üreme Genetiği Merkezi, İstanbul

Mehmet Ufuk CERAN, Doç. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Konya Uygulama ve
Araştırma Tüp Bebek Merkezi, Konya

Melis Gökçe KOÇER, Dr. Öğr. Üyesi

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul

Meltem SÖNMEZER, Uzm. Dr.

Özel klinik, Ankara Ticaret Merkezi, Ankara

Mert YEŞİLADALI, Dr. Öğr. Üyesi

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul

Merve AKSOY, Embriyolog

Özel EUROFERTIL Tüp Bebek Merkezi
Laboratuvar Sorumlusu, Bursa

Mete Gürol UĞUR, Prof. Dr.

Gaziantep Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Gaziantep

Muhterem BAHÇE, Prof. Dr.

MB GENLAB Genetik Hastalıklar
Değerlendirme Merkezi, Ankara

Murat SÖNMEZER, Prof. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Murat ULUKUŞ, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir

Mustafa KAPLANOĞLU, Doç. Dr.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Adana

Mücahit Furkan BALCI, Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir

Nafiye YILMAZ, Prof. Dr.

Özel Güven Hastanesi Tüp Bebek Merkezi
Sorumlu Hekimi, Ankara

Necati FINDIKLI, Dr.

Özel Bahçeci Sağlık Grubu, İstanbul

Neslihan COŞKUN AKÇAY, Öğr. Gör. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Tüp Bebek Ünitesi, Ankara

Nuri YILDIRIM, Doç Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve
Doğum AD, Jinekolojik Onkoloji BD, İzmir

O. Sena AYDOS, Doç. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji AD. Ankara

Onur Can ZAIM, Uzm. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Özlem MORALOĞLU TEKİN, Prof. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Şehir Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Ankara

R. Onur KARABACAK, Prof. Dr.

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Recai PABUÇCU, Prof Dr.

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Dr. Rıdvan Ege Hastanesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

Recep Emre OKYAY, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İzmir

S. Anıl ARI, Dr. Öğr. Üyesi

Bakırçay Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İZMİR

Sabri Berkem ÖKTEN, Uzm. Dr.

Acıbadem Sağlık Grubu, Kozyatağı Hastanesi
Tüp Bebek Merkezi, İstanbul

Sabri CAVKAYTAR, Prof. Dr.

Üsküdar Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve
Doğum AD. İstanbul
Özel Bahçeci Sağlık Grubu, İstanbul

Salih YILMAZ, Uzm. Dr.

Endometriozis ve Kronik Pelvik Ağrı Merkezi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Acıbadem Altunizade
Hastanesi, İstanbul

Selahattin ÇAYAN, Prof. Dr.

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji AD. Mersin

Semra KAHRAMAN, Prof. Dr.

Memorial Şişli Hastanesi IVF ve
Üreme Genetiği Merkezi, İstanbul

Semra ORUÇ KOLTAN, Prof. Dr.

Celal Bayar Üniversitesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Manisa

Serdar DİLBAZ, Prof. Dr.

T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Etlik Zübeyde Hanım
Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

Serdar ÖZŞENER, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir

Sinem DEMİRCAN, Uzm. Dr.

Acıbadem Kozyatağı Hastanesi, İnfertilite Kliniği, İstanbul

Şafak OLGAN, Doç. Dr.

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Antalya

Şahin ZETEROĞLU, Prof. Dr.

Acıbadem Bursa Hastanesi Üreme Sağlığı ve
Tüp Bebek Merkezi, Bursa

Şule ATALAY MERT, Op. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Etlik Zübeyde Hanım
Kadın Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi, Ankara

Taha TAKMAZ, Doç. Dr.

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı, İstanbul

Taner USTA, Prof. Dr.

Endometriozis ve Kronik Pelvik Ağrı Merkezi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Kliniği,
Acıbadem Altunizade Hastanesi
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, İstanbul

Tayfun KUTLU, Doç. Dr.

Johns Hopkins Anadolu Sağlık Merkezi
Tüp Bebek Ünitesi, Kocaeli

Timur GÜRGAN, Prof. Dr.

Bahçeşehir Üniversitesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İstanbul
Özel Gürkan Clinic Kadın Sağlığı
İnertilite ve Tüp Bebek Merkezi, Ankara

Tuana ARISÜT BÜGER, Dr.

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Tuğçe SIRMA, Uzman Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve
Doğum AD, Jinekolojik Onkoloji BD, İzmir

Tülay İREZ, Prof. Dr.

Yeni Yüzyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji AD, İstanbul

Uğur ATMACA, Op. Dr.

Özel Gürkan Clinic Kadın Sağlığı İnertilite ve
Tüp Bebek Merkezi, Ankara

Ümit ÇABUŞ, Doç. Dr.

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve
Doğum AD, Denizli

Ümit ZETEROĞLU, Op. Dr.

Mozaik Hastanesi, Tüp Bebek Merkezi, Hatay

Volkan BALTACI, Prof. Dr.

Yüksek İhtisas Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Genetik AD, Ankara

Volkan TURAN, Prof. Dr.

İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum
Tema Hastanesi BHT Clinic IVF bölümü, İstanbul

Yaprak ÜSTÜN, Prof. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Etik Zübeyde Hanım
Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

Yavuz Emre ŞÜKÜR, Doç. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Ankara

Yılmaz ŞAHİN, Prof. Dr.

Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı
Üreme Endokrinolojisi ve İnertilite, Kayseri

Zafer ATAYURT, Embriyolog

Özel Şişli Kolan International Hastanesi
Tüp bebek Merkezi, İstanbul

Zafer Nihat CANDAN, Embriyolog

Özel Brüksel Tüp Bebek Merkezi, İstanbul

Kısım I

Temel İnfertilitenin Değerlendirilmesi

Bölüm 1

Üreme Fizyolojisi

BELGİN DEVRANOĞLU

Kadın Üreme Sistemi	3
Erkek Üreme Fizyolojisi	9

Bölüm 2

İnfertil Çifte Yaklaşım, İnfertilite Nedenleri, Prekonsepsiyonel Değerlendirme

İBRAHİM FERHAT ÜRÜNSAK • ZEYNEP CANSU ALADAĞ

İnfertil Çifte Yaklaşım	15
İnfertilite Nedenleri	17
Prekonsepsiyonel Değerlendirme	20

Bölüm 3

Over Rezervi için Prognostik Testler ve Ovulatuvar Fonksiyonun Değerlendirilmesi

İSMET HORTU

Giriş	25
Ovulatuvar Fonksiyonun Değerlendirilmesi	25
Over Rezervinin Değerlendirilmesi	26
Over Hacmi ve Antral Folikül Sayımı	26
Bazal FSH, Estradiol ve İnhibin-B testleri	27
Antimüllerian Hormon (AMH)	27
Klomifen Sitrat Sataşma Testi (CCCT)	27
Gonadotropin Salgılatıcı Hormon Agonist Uyarı Testi (GAST)	27
Egzojen FSH Over Rezerv Testi (EFFORT)	27

Bölüm 4

Tubal Faktörün Değerlendirilmesi

SERDAR DİLBAZ • ALPEREN AKSAN

Tubal Faktörün Değerlendirilmesi	29
Tubal ve Peritoneal Faktörlerin Etyopatogenezi	29
Proksimal Tubal Hastalık	30
Distal Tubal Hastalık	31
Hasta Geçmişi	31
Fizik Muayene	31

Görüntüleme ve Tanı Testleri	31
Cerrahi Tedavi	34
Proksimal Tubal Oklüzyon	34
Distal Tubal Oklüzyon	34
Hidrosalpenks	35
Tubal Reanastomoz	35
In Vitro Fertilizasyon	36

Bölüm 5

Endometrial Siklus ve Endometrial Reseptivite

TUANA ARISÜT BÜGER • M. FUNDA CEVHER AKDULUM • R. ONUR KARABACAK

Menstruel Siklus ve Endometrium	39
Endometrial Reseptivite	40
Endometrial Reseptivite Belirteçleri	42
Embriyo İmplantabilitesi	44
İntrauterin PRP (Platelet Rich Plasma) Uygulanması	45
IVF ve Endometrial Reseptivite	45

Bölüm 6

İnfertil Erkeğin Değerlendirilmesi ve Temel Semen Analizi

G. SERDAR GÜNALP • ONUR CAN ZAIM

İnfertilite Tanım	49
Genel İnfertilite Nedenleri	49
Erkek İnfertilitesi Nedenleri	50
İnfertil Erkeğin Tedavi İçin Değerlendirilmesindeki Amaçlar	50
Erkek İnfertilitesinin Değerlendirmesinde Klinik Yaklaşım	51
Hikaye ve Fizik Muayene	52
Spermatogenez	53
Standart Semen Analizi	56
Normal Sperm Morfolojisinin Çeşitli Şekillerde Gösterilmesi	59

Kısım II

Erkek İnfertilitesi

Bölüm 7

Sperm DNA Fragmentasyon Testinin İnfertilite Pratiğinde Kullanımı

KASIM EMRE ERGÜN • BARIŞ ALTAY

SDF'nin Fertilitte Üzerindeki Etkisi	67
SDF Testleri	68
Tanı Testi Olarak SDF	69
Üreme Sonuçlarının Bir Göstergesi Olarak SDF	70
Azoospermik Olmayan Hastalarda TESE'nin Rolü	71

Bölüm 8**Erkek İnfertilitesinde Adjuvan Tedaviler**

KAAN AYDOS • O. SENA AYDOS

Erkek İnfertilitesi.....	75
Adjuvan Tedavi Hedefleri.....	75
Hormonal Tedavi.....	76
Antioksidanlar ve Moleküler Regülatörler.....	81

Bölüm 9**Erkek İnfertilitesinde Tedavi Seçimi ve Varikozel Tedavisinin Yeri, Azoospermik Erkeğin Değerlendirilmesi**

SELAHİTTİN ÇAYAN • ERDEM AKBAY

Erkek İnfertilitesinde Tedavi Seçimi.....	105
İnfertil Erkeklerde Varikozel Tedavisinin Yeri.....	108
Azoospermik Erkeğin Değerlendirilmesi.....	109
Obstrüktif Olmayan Azoospermi ve Primer Spermatogenez Yetmezliği.....	109
Obstrüktif Azoospermi.....	110
Azoospermik Olgunun Değerlendirilmesinde Kullanılan Diğer Yöntemler.....	111

Bölüm 10**Erkek İnfertilitesinde Genetik Faktörler**

MUHTEREM BAHÇE

Kromozom Anomalileri.....	115
İzole Spermatogenez Defekti Yapabilen Y Kromozom Mikrodelesyonları.....	121
Sperm ve Kanal Anomalilerine Neden Olan Genetik Hastalıklar.....	123

Bölüm 11**Sperm Kök Hücreleri ve Spermatogenezde Güncel Durum**

AHMET HAKAN HALİLOĞLU

Spermatogenez ve Hormonal Kontrol.....	129
Spermatogenez.....	131
Spermiyogenez.....	132
Kapasitasyon.....	133
Sperm Yapısı.....	135

Kısım III**İntrauterin İnseminasyon****Bölüm 12****Yardımcı Üreme Tekniklerinde Hasta Seçimi ve Prognostik Faktörler**

SEMRA ORUÇ KOLTAN • DUYGU UÇAR KARTAL

Giriş.....	139
Sonuç ve Klinik İçin Öneriler.....	141

Bölüm 13**Intrauterin İnseminasyon (IUI) Uygulamasında Ovarian Stimülasyon Protokolleri, Monitörizasyon, Ovulasyonun Tetiklenmesi, İnseminasyon Zamanlaması**

MEHMET UFUK CERAN • NAFİYE YILMAZ

Ovarian Stimülasyonda Kullanılan İlaçlar ve Tedavi Protokoller	144
Ovarian Stimülasyonda Monitorizasyon ve Ovulasyonun Tetiklenmesi.....	148
İntrauterin İnseminasyon Zamanlaması	150
İntrauterin İnseminasyon Sonrası Luteal Faz Desteği	150

Bölüm 14**IUI İçin Sperm Hazırlama Teknikleri**

ALEV HONAZ • BETÜL UĞUZ

Giriş.....	155
Swim-Up Yöntemi	156
Yoğunluk Gradyanlı Santrifüjleme.....	157
Mikroakışkan Sistemler	157

Kısım IV**İnfertilite, Endokrinoloji****Bölüm 15****Polikistik Over Sendromu: Tanımlama, Prevalans ve Metabolik Etkiler**

EMRE G. PABUÇCU • BERÇEM OĞUZ

Giriş.....	161
Epidemiyoloji	161
PKOS Patogenez	161
PKOS Tanı Kriterleri.....	161
PKOS Fenotipleri	162
Adölesan Dönemde PKOS	162
PKOS ve Metabolik Etkileri	163

Bölüm 16**Polikistik Over Sendromunda Yaşam Tarzı Değişiklikleri, İnsülin Duyarlaştırıcı Ajanlar, Ovulasyon İndüksiyonu ve Cerrahi Tedavinin Yeri**

YILMAZ ŞAHİN

Yaşam Tarzı Değişiklikleri.....	165
İnsülin Duyarlaştırıcı Ajanlar	167
Ovulasyon indüksiyonu	168
Cerrahi Tedavi.....	170

Bölüm 17**Ovarian Hiperstimülasyon Sendromu**

GAMZE SİNEM ÇAĞLAR

Tanım	175
İnsidans.....	175

Patogenez.....	175
Sınıflandırma	176

Bölüm 18

Tiroid Disfonksiyonu, Hiperprolaktinemi ve İnfertilite

ŞAHİN ZETEROĞLU • ÜMİT ZETEROĞLU

Tiroid Fizyolojisi	183
Tiroid Disfonksiyonu ve Erkek İnfertilitesi	185
Hiperprolaktinemi ve İnfertilite	186

Bölüm 19

Erken Ovaryan Yetmezlik

EGE NAZAN TAVMERGEN GÖKER • FERRUH ACET

Giriş.....	189
Demografik Özellikler ve Etyoloji	189
Patofizyoloji	189
Genetik Faktörler	190
Semptomlar ve Biyobelirteçler	191
Erken Yumurtalık Yetmezliği Olan Kadınlarda Kardiyometabolik Sağlık	192
Hormon Tedavisi	192
Erken Yumurtalık Yetmezliği Olan Kadınlarda Üreme Sağlığı.....	192

Kısım V

Ovaryan Stimulasyonda Kullanılan Ajanlar

Bölüm 20

Ovaryen Stimulasyonda Oral Ajanlar

MUSTAFA KAPLANOĞLU

Giriş.....	197
Klomifen Sitrat.....	197
Aromataz İnhibitörleri.....	200

Bölüm 21

Gonadotropinler, Fizyoloji ve Farmakoloji, Klasik Protokoller

ASLI AKDÖNER • RECEP EMRE OKYAY

Fizyoloji	205
Farmakoloji.....	207

Kısım VI

Yüt, Ovulasyon İndüksiyonu, Luteal Faz Desteği

Bölüm 22

Kötü Over Yanıtlı Hastalarda Yönetim

L. CEM DEMİREL

POSEIDON Sınıflaması.....	218
Expected POR'da Yaklaşım (POSEIDON grup 3 ve 4)	218
“Unexpected” – Beklenilmeyen POR'da (POSEIDON grup 1-2) Yaklaşım	223

Bölüm 23**Normoresponder Hastalar İçin Protokollar**

A. BAŞAR TEKİN

Ovulasyon İndüksiyonu ve Nedeni	229
Over Yanıtına Yaklaşım	231
Normoresponderlarda Yaklaşım İçin ESHRE Neler Söylemektedir?	232
LH Supresyonu Nasıl Yapılmalı	233

Bölüm 24**Yüksek Yanıtlı Olgularda Tedavi Stratejileri**

SABRİ BERKEM ÖKTEN • CEM FİÇİCİOĞLU

Kontrollü Ovaryen Stimülasyonda Protokol Seçimi	237
Kontrollü Ovaryen Stimülasyonda Başlangıç Dozu ve Gonadotropin Seçimi	238
Ultrason ve Hormon Takibi	238
Coasting (Gonadotropin kullanımının kesilmesi)	238
Ovulasyonun Tetiklenmesi	239
Tüm Embriyoların Dondurulması Yöntemi (Freeze-All Strategy)	239
In-Vitro Maturasyon (IVM)	240
Adjuvan Tedaviler	240

Bölüm 25**Kadın Hipogonadotropik Hipogonadizmine Güncel Yaklaşım**

KADRİYE ERDOĞAN • YAPRAK ÜSTÜN

Etiyoloji	245
Sınıflama	245
Tanı	246
Ovulasyon İndüksiyonu	247
Kontrollü Ovaryen Hiperstimülasyon	248
Luteal Destek	248

Bölüm 26**Luteal Faz Desteği**

HÜSEYİN GÖRKEMLİ • JULE ERİÇ HORASANLI

Giriş	251
Luteal Faz Yetmezliği	251

Bölüm 27**Freeze All Stratejileri ve Endometrium Hazırlık**

KEMAL ÖZGÜR

Endometrium Hazırlık Protokolleri	259
NC Siklusları	259
Hormonlu veya Programlı Hazırlık (AC)	260

Bölüm 28**İn Vitro Fertilizasyonun Embriyo Transferi ve Oosit Pick Up Kaynaklı Komplikasyonları**

ŞAFAK OLGAN • ARIF CAN ÖZSİPAHI

OPU Kaynaklı Komplikasyonlar	264
Embriyo Transferine Bağlı Komplikasyonlar	267

Bölüm 29**Ovaryan Stimülasyonda “Random Start” Protokoller**

GÜLNAZ ŞAHİN

Fertilite Prezervasyonu Sikluslarında Random Start Protokoller	271
Diğer Acil Olmayan Ovaryan Stimülasyon Sikluslarında “Random Start” Protokoller	273
Zayıf Over Cevaplı Olgularda Luteal Faz Ovaryan Stimülasyonu	274

Bölüm 30**Tekrarlayan İmplantasyon Başarısızlığı**

EBRU ÖZTÜRK

Tanım	279
Araştırma.....	280
Tedavi.....	281

Bölüm 31**İmplantasyonun Moleküler Temeli**

MELİS GÖKÇE KOÇER • MERT YEŞİLADALI • ERKUT ATTAR

Giriş.....	285
İmplantasyonun Histolojik ve Moleküler Özellikleri	287
Endometrial Reseptivite ve Endometrial Biomarkerlar.....	289
Endometrial Stromal Desidualizasyon	289
İmplantasyon	290

Bölüm 32**Dual Stimülasyon Protokolleri**

KÜBRA BOYNUKALIN

Dual Stimülasyon Protokolleri.....	298
------------------------------------	-----

Bölüm 33**IVM: Klinik Perspektif**

HİKMET TUNÇ TİMUR • BÜLENT GÜLEKLİ

Giriş.....	303
Klinik ve Laboratuvar Uygulamaları	303
In Vitro Matürasyon İçin Endikasyonlar	305
Maternal, Neonatal ve Gelişimsel Sonuçlar	306
Potansiyel Araştırma Alanları	307
Sonuç	307

Bölüm 34**İnce Endometriuma Yaklaşım**

SABRİ ÇAVKAYTAR

Tanım ve Prevelans.....	311
Etyoloji.....	311
Tedavi.....	311

Kısım VII**Embryoloji ve Temel Laboratuar Prosedürleri****Bölüm 35****Temel Embriyoloji, Oogenez, Spermatogenez, Üreme Hücreleri**

TÜLAY İREZ • ELİF GELENLİ DOLANBAY

Temel Embriyoloji	319
Oogenez	326
Spermatogenez	327
Üreme Hücreleri.....	331

Bölüm 36**İnsan Embriyoloji Laboratuvarları İçin Kılavuz; Tasarım, Ekipman ve Personel Yönetimi**

NECATİ FİNDIKLI • ZAFER ATAYURT • ZAFER NİHAT CANDAN

Giriş.....	337
Laboratuar Dizaynı	337
Laboratuar Ekipmanları ve Özellikleri.....	341
Personel Yönetimi	348

Bölüm 37**IVF Laboratuvarlarında Kalite Kontrol**

AYŞEN DURMAZ GÜVEN

Giriş.....	353
Kalite Yönetim Sistemlerinin Tanımı.....	353
Hasta Odaklı İyi bir IVF Laboratuvarının Oluşturulması.....	357

Bölüm 38**Covid 19 perspektifinden; Fertilite Tedavisi Sırasında Viral Bulaşma Riskini ve Viral Yükü Azaltmak İçin Stratejiler**

ELİF GÜLER ERGİN • MERVE AKSOY

Giriş.....	359
SARS-CoV-2 Hücre İçine Giriş Mekanizması.....	359
Pandemi Döneminde Sperm Kriyoprezervasyonu	360
IVF Merkezleri ve Laboratuvarları İçin Enfeksiyon Kontrol Önerileri	361

Bölüm 39**Semen Kriyoprezervasyonu**

BETÜL PELİN YAŞAR

Kriyoprotektanlar	365
Kriyobiyoloji	366
Kriyoinjury (Hücre Hasarı).....	367
Sperm Kriyoprezervasyon Yöntemleri	367
Sperm Kriyoprezervasyon Endikasyonları	368

Bölüm 40**Mikroenjeksiyon (ICSI) ve Mikromanipülasyon Teknikleri, Assisted Hatching**

HALİL RUSO • DUYGU DAYANIR

Giriş	371
Mikromanipülatör ve Mikroenjektörler	372
Kullanılan Malzemeler	373
ICSI	373
Biyopsi Teknikleri	375
Birinci ve İkinci Kutup Cisimciği Biyopsisi	376
Blastomer Biyopsisi	376
Trofektoderm Biyopsisi	377
Assisted Hatching	378

Bölüm 41**Embriyo Kültürü ve Seçimi, Time-Lapse Görüntüleme**

NESLİHAN COŞKUN AKÇAY • EMİN KAYMAK • LALE KARAKOÇ SÖKMENSÜER

Embriyo Kültürü ve Seçimi	381
Embriyo Kültür Koşullarındaki Önemli Noktalar	382
Embriyo Seçimi	383
Embriyo Değerlendirmede Moleküler Yöntemler	385
Time-Lapse Görüntüleme	386
Time-Lapse Teknolojisinin Limitasyonları	393

Bölüm 42**Oosit, Ovaryan Doku ve Embriyo Vitrifikasyonu**

ENVER KEREM DİRİCAN

Giriş	399
Kriyoprezervasyon	399
Vitrifikasyon ve Üremeye Yardımcı Tedaviler	401
Fertilite Korunması	402

Bölüm 43**İn Vitro Maturasyon;Embriyoloji Perspektifi**

EBRU SAYNUR HATIRNAZ

İmmatür Oosit Toplama	407
İn Vitro Maturasyon Laboratuvar Uygulamaları	407
İn Vitro Maturasyon Kültür Ortamları	410

Bölüm 44**Kök Hücreden Gamet Elde Edilmesi: Yeni Perspektifler ve Gelecek Beklentileri**

EDA AÇIKGÖZ • GÜLPERİ ÖKTEM

Özet.....	415
Giriş.....	415
Primordiyal Germ Hücreleri ve Gametogenez	416
Gonadal Kök Hücreler	419
In Vitro Gametogenez.....	421

Bölüm 45**CRISPR ve Diğer Genom Düzenleme Teknolojilerine Genel Bakış**

EMİN KARACA • BURAK DURMAZ

Çinko Parmak Nükleazları (Zinc Finger Nucleases, ZFNs).....	430
Transkripsiyon Aktivatör Benzeri Nükleazlar (Transcription Activator Like Effector Nucleases, TALEN)	430
CRISPR (Clustured Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats/Düzenli Aralıklarla Bölünmüş Palindromik Tekrar Kümeleri)	431

Kısım VIII**Üreme Tıbbı ve Genetik****Bölüm 46****Üreme Tıbbı Uygulamalarında Preimplantasyon Genetik Tanı**

SEMRA KAHRAMAN • MEHMET ALİ TÜFEKÇİ • BURCU KARA • MEHMET BUĞRAHAN DÜZ

PGT Endikasyonları	441
Yeni Nesil Dizileme (YND) Teknolojileri.....	444
Multi Gen Panelleri.....	444
Tüm Ekzom Dizileme (Whole Exome Sequencing-WES)	444
Tüm Genom Dizileme (Whole Genome Sequencing-WGS).....	445
Taşıyıcılık Testleri	445
PGT-A.....	445
Kromozomal Mikroarray ve Yeni-Nesil Dizileme (NGS)	446
Kromozomal Mikroarray Teknikleri	446
Yeni Nesil Dizileme (NGS).....	447
NGS Yöntemi ile PGT-A.....	447
Embriyo Mozaisizmi	447
Non-Invasive PGT (niPGT)	449
PGT-SR.....	450
Floresan In Situ Hibridizasyon (FISH)	451
Poligenik Hastalık Riski için Preimplantasyon Genetik Testi (PGT-P)	452

Bölüm 47**IVF Öncesi Taşıyıcı Tarama Testleri**

VOLKAN BALTACI • EVRİM ÜNSAL

Taşıyıcılık Testlerinin Sonuçlarını Etkileyen Genomun Zorlu Gen Bölgeleri Nelerdir?	456
Taşıyıcılık Tarama Programının Tarihçesi	458

Kısım IX

Pelvis Anatomik Anormallikleri

Bölüm 48

Myom ve İnfertilite, Kanıta Dayalı Yaklaşım

ILGIN TÜRKÇÜOĞLU • ELİF CEREN TUTKUN KILINÇ

Giriş.....	465
İnsidans.....	465
Risk Faktörleri.....	466
Sınıflama.....	467
Semptomlar.....	468
Myom ve İnfertilite İlişkisi.....	468
İnfertilite Patofizyolojisi.....	468
Tanı.....	471
Tedavi.....	472

Bölüm 49

Endometriozis ve İnfertilite

MEHMET CİHAH ÜNLÜ • BATUHAN ASLAN • YAVUZ EMRE ŞÜKÜR

Endometriozis Tanımı.....	481
Endometriozis Epidemiyolojisi ve Risk Faktörleri.....	481
Endometriozis Patogenezi ve İmmünobiyolojisi.....	482
Endometriozis İlişkili İnfertilite Mekanizması.....	484
Endometriozis Tanısı.....	486
Sınıflandırma.....	488
Endometriozis İlişkili İnfertilite Tedavisi.....	489
Endometriozis Hastalarında Fertilitenin Korunması.....	494
Endometriozis Hastalarında İnfertilite Yönetimi Özet.....	494

Bölüm 50

Endometrioma

TAHA TAKMAZ • ÇAĞLAR ÇETİN • ENGİN ORAL

Adölesan Dönemde Endometrioma.....	501
Üreme Çağında Endometrioma.....	503
Postmenopozal Dönemde Endometrioma.....	506
Endometrioma ve Derin Endometriozis.....	508
Endometrioma ve İnfertilite Yönetimi.....	509
Endometrioma ve Ağrı.....	512

Bölüm 51

Endometriozisle İlişkili Ağrıda Medikal Tedavi Yaklaşımları

MURAT ULUKUŞ

OKS.....	519
Progestinler.....	520
GnRH-Analogları.....	521
GnRH-Antagonistleri.....	521
Aromataz İnhibitörleri (AIS).....	522

Bölüm 52**Adenomyozis'de İnfertilite Cerrahisi**

SALİH YILMAZ • TANER USTA

Adenomyozis Tanımı ve Patogenezi	525
Adenomyozis Semptomları	525
Adenomyozis Tanısı	525
Adenomyozis İnfertilite İlişkisi	526
Adenomyozis Tedavisi	526
Adenomyozis Cerrahisi Sonrası Takip	528

Bölüm 53**Hidrosalpenks ve Yardımcı Üreme Teknikleri**

HÜSEYİN GÖRKEMLİ • HASAN ENERĞİN

Giriş	531
Laparoskopik Prosedürler (Salpenjektomi/Proksimal Tubal Oklüzyon)	531
Skleroterapi	532
Ultrason Eşliğinde Aspirasyon	532

Bölüm 54**Konjenital Uterin Anomalilere Yaklaşım**

ÜMİT ÇABUŞ • ERKAN ALATAŞ

Embriyoloji	535
Prevalans	535
Prognoz	535
Sınıflama	536
Müllerian Agenezi	539
Unikornuat Uterus	540
Uterus Didelfis	541
Bikornuat Uterus	542
Septat Uterus	543
T Şekilli (shaped) Uterus	546
Vajinal Anomaliler	547
Servikal Anomaliler	549

Bölüm 55**İntrauterin Adezyonlara Yaklaşım, Sineşiolizis Prensipleri**

AHMET DEMİR • MÜCAHİT FURKAN BALCI

Giriş	553
Etyoloji ve Prevelans	554
Teşhis	555
Patoloji	556
İntrauterin Adezyonların (IUA) Sınıflaması	556
İntrauterin Adezyonların Birincil Önlenmesi	557
Cerrahi Teknikler ve Cerrahi Enstrümantasyon	558
Bariyer Yöntemleri	560
IUA Yönetiminin Gelecek Vizyonu	561

Bölüm 56**Fertilite Başarısını Arttıran Laparoskopik Cerrahi Girişimler**

CEYDA KARADAĞ • BARIŞ MÜLAYİM

Giriş.....	565
Tanısal Laparoskopi.....	565
Endometriozis.....	565
Minimal ve Hafif Endometriozis.....	566
Endometrioma.....	567
Derin İnfiltratif Endometriozis.....	567
Distal Tubal Oklüzyon Tedavisi.....	568
Proksimal Tubal Oklüzyon Tedavisi.....	570
Tubal Reanastomoz.....	570

Bölüm 57**Tubal Mikrocerrahi**

M. TURAN ÇETİN • ÇAĞLAR ÇETİN • CİHAN ÇETİN

Tuba Uterinanın Anatomi ve Histolojisi.....	577
Mikrocerrahi.....	577
Tubal Faktör İnfertilitesinin Etyolojisi.....	579
Tubal Mikrocerrahiye İlgilendiren L/T, Mini L/T veya L/S Salpingoneostomi Ne Zaman ve Nasıl Yapılmalıdır?.....	580
Salpingoneostomi Tekniği.....	580
Pelvik Enfeksiyonlar.....	581
Cerrahi Sterilizasyon.....	581
Tubal Mikrocerrahi Tekniği.....	584
Eve Gidecek Mesaj.....	585

Kısım X**Güncel Diğer Konular****Bölüm 58****Ovaryan Rejuvenasyon**

EROL TAVMERGEN

Oogenez.....	589
--------------	-----

Bölüm 59**Reproduktif İmmunoloji**

ÇAĞDAŞ ŞAHİN • S. ANIL ARI

Giriş.....	595
Genel Bilgiler.....	595
İmmünojik İşlev Bozukluğunun Klinik Yansımaları.....	596

Bölüm 60**Tekrarlayan Gebelik Kayıplarına Güncel Yaklaşım**

DUYGU ALİME ALMALI • METE GÜROL UĞUR

Tanım	601
İnsidans	601
Risk Faktörleri ve Etiyoloji	601

Bölüm 61**Fertilitenin Korunmasında Güncel Yaklaşımlar**

KORAY GÖRKEM SAÇINTI • MELTEM SÖNMEZER • MURAT SÖNMEZER

Giriş	613
Kemoterapi ve Radyoterapinin Gonadotoksik Etkisi	613
Fertilinin Korunması İçin Adaylar Kimlerdir?	614
Fertilitenin Korunması İçin Mevcut Seçenekler	617
Over Dokusu Kriyoprezervasyonu	618
Ortotopik Over Nakli	618
Ortotopik Overyan Transplantasyon Teknikleri	619
Heterotopik Over Nakli	620
Overin Bir Bütün Olarak Dondurularak Vasküler Yapılar ile Transplantasyonu	620
Kemoterapi Sırasında GnRH Analogları İle Overyan Baskılanma	623
Donör Oosit Kullanımı ve Taşıyıcı Annelik	624

Bölüm 62**Mikrobiyota ve Fertilite**

UĞUR ATMACA • TİMUR GÜRGAN

Mikrobiyota Nedir?	629
Kadın Genitoüriner Sistem Mikrobiyotası	631
Mikrobiyota ve Erkek İnfertilite İlişkisi	634

Bölüm 63**Üreme Tıbbında Oral Kontraseptif Kullanımı**

GÜLİN FEYKAN YEĞİN • ÖZLEM MORALOĞLU TEKİN

.....	637
-------	-----

Bölüm 64**IVF Gebeliklerinin Perinatal Takibi**

BURCU ARTUNÇ ÜLKÜMEN

Giriş	641
Gebelik Öncesi Değerlendirme	641
IVF Gebeliklerinde Obstetrik Sonuçlar	641
Erken Gebelik Kaybı	642
Ektopik Gebelik	643
Çoğul Gebelik	644
Düşük Doğum Ağırlığı	645
Spontan Erken Doğum	645
Preeklamps ve Gebelik ile İlişkili Hipertansif Hastalıklar	646

Anormal Plasentasyon	647
Gestasyonel Diyabet	647
Yapısal ve Genetik Anomaliler	647
Ölü Doğum ve Perinatal Mortalite	648
Venöz Tromboz Riski	648
Sonuç ve Öneriler	648

Bölüm 65

İnfertilitede Adjuvan Tedaviler

TAYFUN KUTLU • SİNEM DEMİRCAN

Büyüme Hormonu (Growth Hormone, GH).....	653
Klomifen Sitrata.....	654
Letrozol	654
Androjenler	655
Dehidroepiandrosteron (DHEA).....	655
Testosteron	655
Antioksidanlar.....	655
Ko-enzim Q10.....	655

Bölüm 66

Nonobstruktif Azospermi Hastalarında ROSİ Tedavisi

AHMET HAKAN HALİLOĞLU

ROSİ Tedavisinin Tarihçesi.....	659
Azospermik Erkeklerden ROSİ İçin Gerekli Hücrelerin Toplanması.....	660
ROSİ Yönteminde Round Spermatidlerin Seçilmesi	661
ROSİ İşleminde Yumurta Toplanması	661
Round Spermatid Enjeksiyonu.....	663
ROSİ Tedavisinin Genetik Güvenliği	663

Bölüm 67

Jinekolojik Malignitelere Fertilite Koruyucu Yaklaşımlar

TUĞÇE SIRMA • NURİ YILDIRIM

Serviks Kanseri.....	666
Endometrium Kanseri	666
Over Kanseri.....	668

Bölüm 68

Ovarian Doku Dondurma, Güncel Durum

VOLKAN TURAN

Giriş.....	673
Over Doku Dondurulması ve Transplantasyonu Tarihçesi	673
Over Doku Dondurulmasında Endikasyonlar ve Kontraendikasyonlar	674
Dondurma Yöntemi	674
Over Doku Transplantasyonunun Hazırlığında Nelere Dikkat Edilmeli?	674
Transplantasyon Sonrası Klinik Sonuçlar	675
Gelecekte Over Dokusunun Dondurulması Hangi Amaçlarla Kullanılabilir?	676

Bölüm 69**Yapay Yumurtalık Dokusu, Güncel Gelişmeler**

FERRUH ACET

Yapay Yumurtalık Dokusu İçin Endikasyonlar	679
Biyomühendislik ve Artifisyel Over.....	680
Foliküllerin İzole Edilmesi	680
Foliküllerin Enkapsülasyonu	681
İşlevsellik.....	682

Kısım XI**Menopoz ve Kontrasepsiyon****Bölüm 70****40 Yaş Sonrası Kadın Sağlığı ve Menopoz Takibi**

ESMA CANSU ÇEVİK • FATİH DURMUŞOĞLU

Tıbbi Öykü ve Fizik Muayene.....	685
Menopoz Takibi.....	691

Bölüm 71**Osteoporoz**

SERDAR ÖZŞENER

Kemik Mineral Yoğunluğu (BMD)	710
Osteoporoz Tanısı	710
Osteoporotik Hastanın Değerlendirilmesi.....	711
Farmakolojik Olmayan Tedaviler ve Yaşam Tarzı Değişiklikleri.....	711
Farmakolojik Tedavi	712
Tedavi Seçimi	714
Tedavi Süresi	714

Bölüm 72**Meme ve MHT: Güncel Yaklaşımlar**

LEVENT M. ŞENTÜRK

Giriş.....	717
Prematür Over Yetmezliği, Hormon Tedavisi ve Meme Kanseri	717
Peri- ve Postmenopozal Kadında Meme Kanseri Riski ve mHT Etkisi	720
Sonuç	724
Özet.....	724

Kısım XII

Kontrasepsiyon

Bölüm 73

Kontrasepsiyon

BERNA DİLBAZ • ŞULE ATALAY MERT

Tanım ve Tarihçe.....	731
Dünyada Kontrasepsiyon Yöntemlerine Erişim	731
Kontrasepsiyonun Sağlık Açısından Önemi	731
Kontraseptif Yöntemlere Genel Bakış.....	732

Bölüm 74

Ofis ve Operatif Histeroskopi

RECAİ PABUÇCU • BERÇEM OĞUZ

Giriş.....	745
Hazırlık ve Enstrümantasyon.....	745
Enerji Modaliteleri.....	749
Histeroskopinin Klinik Endikasyonları	750

